

EVROPSKÝ VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV VÝROČNÍ ZPRÁVA 2005
VÝTAH A STATISTIKY

OSLAVY 10. VÝROČÍ 1995–2005

EVROPSKÝ VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV VÝROČNÍ ZPRÁVA 2005
VÝTAH A STATISTIKY

OSLAVY 10. VÝROČÍ 1995-2005

© Evropský veřejný ochránce práv 2006

Všechna práva vyhrazena.

Užití pro účely vzdělávací a nekomerční je povoleno, je-li uveden pramen.

Úplné znění zprávy je dostupné na Internetu na:
<http://www.ombudsman.europa.eu/report/cs/default.htm>

Printed in Belgium

VYTIŠTĚNO NA NEBĚLENÉM PAPIŘE

ÚVOD

Instituce evropského veřejného ochránce práv oslavila v roce 2005 své desáté výročí. Tento důležitý milník byl příležitostí, abychom zhodnotili úspěchy, jichž bylo během prvních deseti let dosaženo, a abychom si vytyčili směr, jímž se chceme ve spolupráci s našimi klíčovými partnery v budoucnosti vydat. Široká škála akcí, které jsme uspořádali, nám dopomohla k lepšímu chápání toho, co funguje dobře, i toho, co by se dalo zlepšit v našich vztazích s orgány a institucemi Evropské unie (EU), společenstvím veřejných ochránců práv a se stěžovateli i občany obecněji. Než se však budu jednotlivým myšlenkám věnovat podrobněji, dovoluji mi nejprve malé zamyšlení nad prací této instituce v uplynulých deseti letech.

Od září 1995 se evropský veřejný ochránce práv zabýval více než 20 000 stížnostmi a ještě nespočetně vyššímu počtu občanů pomohl tím, že jim poskytl odpověď na jejich žádost o informace. Když můj předchůdce a první evropský veřejný ochránce práv pan Jacob SÖDERMAN tento post opouštěl, mohl považovat za veliký úspěch, v jak vysoké míře s ním byly různé orgány a instituce EU ochotny spolupracovat na řešení stížností občanů. Ať už se jedná o zákaz věkové hranice pro přijímání zaměstnanců, zlepšení v oblasti zpožděných plateb, lepší přístup k dokumentům nebo o rostoucí úctu k Chartě základních práv EU, orgány a instituce prokázaly, že jsou ochotny s veřejným ochráncem práv spolupracovat na zlepšování svých služeb občanům. Za tyto i mnohé jiné úspěchy budeme my, občané Evropské unie, Jacobu SÖDERMANOVI navždy vděční.

Kromě své snahy o vylepšení správy Unie se instituce evropského veřejného ochránce práv usilovně snaží o rozvoj vztahů s vnitrostátními, regionálními a místními veřejnými ochránci práv po celé Unii, aby se zajistilo, že se naplňují zákonná práva občanů a obyvatel EU, včetně jejich základních práv. Tato spolupráce se většinou uskutečňuje pod záštitou Evropské sítě veřejných ochránců práv, z níž se v průběhu uplynulých deseti let stal neocenitelný nástroj pro rychlé a účinné řešení stížností občanů. Rok 2005 byl příležitostí, abychom provedli inventuru úspěchů této sítě od doby, kdy byla v roce 1996 ve Štrasburku založena, a stanovili, jak společně dál postupovat.

Veřejný ochránce práv od září 1995 neúnavně pracoval na zvyšování povědomí občanů o jejich právech, zejména o jejich právu stěžovat si a hledat nápravu. Úspěch těchto iniciativ lze spatřovat ve skutečnosti, že nyní je veřejnému ochránci práv předkládáno přes 300 stížností měsíčně a že v roce 2005 mu byl předložen dosud nejvyšší počet stížností.

Vztahy veřejného ochránce práv s orgány a institucemi EU

Bylo by samozřejmě mnohem lepší, kdyby se občané na evropského veřejného ochránce práv vůbec obracet nepotřebovali a kdyby jejich stížnosti v co nejranějším stadiu vyřešily orgány stížností dotčené. Občanům nezáleží na tom, kdo jejich problémy řeší. Často pouze hledají vysvětlení, důvod, omluvu nebo radu a pro jejich poskytnutí jsou nejhodnější právě dané orgány.

Pocítují-li občané potřebu si stěžovat, chtějí, aby byl jejich problém vyřešen co nejrychleji a nejúčinněji. Dle mého názoru je řešení nabídnuté orgánem rychlejší a konec konců i celkově uspokojivější, protože je to v tomto případě daný orgán, kdo se o vyřešení problému zasloužil a kdo tak v očích stěžovatele nabývá váhy, a protože se tak zaručuje, že vyhrávají všichni zúčastnění. Jinak řečeno, způsob, jakým orgán reaguje na stížnosti, je hlavním měřítkem toho, jak vstřícný je k občanům. Toto je hlavní poselství, které jsem se snažil předat při různých akcích, jež jsme během výročí s orgány a institucemi EU pořádali.

Každý orgán a každá instituce EU může při zlepšování vztahů s občany plnit svou úlohu. Ze stížností se můžeme všichni poučit, jak poskytovat lepší služby, ať už se jedná o smluvní problémy, poskytování přístupu k dokumentům nebo o vysvětlení, proč nebyl vybrán určitý uchazeč. Konečným výsledkem je, že z práce veřejného ochránce práv mají prospěch všichni, kdo s orgány přijdou v některé fázi do styku – nejen stěžovatelé.

Stížnosti jsou často ukazateli závažnějších, složitějších nebo systémových záležitostí či problémů. Jedním z úkolů veřejného ochránce práv je tyto záležitosti či problémy nalézt a podporovat jejich řešení. Veřejný ochránce práv jako takový navíc ke své funkci vnějšího kontrolního mechanismu představuje rovněž cenný prostředek pro manažery, který je schopen správně pomoci vylepšit její výkon tím, že upozorňuje na oblasti, v nichž je prostor pro zlepšení.

Neocenitelným nástrojem je zde Evropský kodex řádné správní praxe. Kodex přijatý Evropským parlamentem v roce 2001 vysvětluje občanům, co mají právo od evropské správy očekávat. Zároveň slouží jako užitečná pomůcka pro státní úředníky a podporuje nejvyšší standard správy. V roce 2005 bylo zveřejněno nové vydání kodexu ve 24 jazycích. Po celé Evropě i mimo ni bylo rozšířeno více než 100 000 výtisků. Reakcí státních správ a místních orgánů, škol a vysokých škol, školicích středisek a veřejných knihoven i jednotlivých občanů bylo, že si vyžádali další výtisky pro další šíření. To je skutečně evropský úspěch. Kodex byl přizpůsoben pro vnitrostátní, regionální a místní orgány od Portugalska po Itálii, od Valonska po Řecko a od Rumunska po Chorvatsko. Stále doufám, že ve světle skutečnosti, že byl evropský kodex přijat tak vysokým počtem orgánů po celé Evropě, může být přijat všemi orgány a institucemi EU, třeba i formou interinstitucionální dohody. Výsledky hovorů, které jsem v této souvislosti v roce 2005 vedl s předsedou Evropské komise panem Josém Manuelem BARROSEM a s jejími místopředsedy paní Margot WALLSTRÖMOVOU a panem Siimem KALLASEM, byly nesmírně pozitivní a já velmi doufám, že tento projekt přivedeme blíže k uskutečnění. Bylo by to jasnou známkou, že jsme v nadcházejících letech odhodláni pracovat společně pro občany.

Velice povzbudivým krokem pro mě v roce 2005 bylo sdělení přijaté Komisí, kterým se zavádí nový interní postup pro reakci na šetření veřejného ochránce práv. Toto sdělení předpokládá, že za každý případ budou mít velkou politickou odpovědnost jednotliví komisaři, přitom ale zachovává cennou úlohu generálního sekretariátu. Velice vítám tento nový postup, který se dle mého chápání snaží posílit soudržnost a kvalitu odpovědí Komise a zároveň zajistit rychlé plnění doporučení a připomínek veřejného ochránce práv. Je zásadní, aby Komise jako orgán, který vyvolává přibližně 70 % všech šetření veřejného ochránce práv, převzala vedoucí roli při řešení nesprávného úředního postupu a při šíření kultury služeb poskytovaných občanům. Tato výroční zpráva obsahuje mnoho příkladů, kdy Komise při řešení problémů, na něž jsem ji upozornil, skutečně jednala rychle a konstruktivně.

Spolupráce v rámci evropské sítě veřejných ochránců práv

Evropský veřejný ochránce práv od svých počátků úzce spolupracuje s kolegy na vnitrostátní, regionální a místní úrovni prostřednictvím evropské sítě veřejných ochránců práv. Hlavní smysl této sítě je stále stejně opodstatněný a důležitý dnes, jako byl při jejím ustavení: tzn. učinit z práv občanů a obyvatel podle práva EU živou skutečnost.

Provádění práva EU je do velké míry odpovědností státních správ členských států. V praxi tedy dodržování práv podle práva EU do velké míry závisí na kvalitě jejich každodenní práce a na rozsahu, v němž kontrolní instituce, včetně veřejných ochránců práv, uspívají při šíření kvalitní správy a případně při zjednávání účinné nápravy. Toto ještě nabude na důležitosti, když si uvědomíme, že spolupráce mezi různými orgány členských států a orgány EU stále roste co do rozsahu i intenzity. Aby spolupráce mezi státními správami chránila práva a poskytovala účinnou nápravu, musí existovat spolupráce i mezi veřejnými ochránci práv.

S tímto vědomím jsem v roce 2005 zkoumal možnost dalšího zajištění a podpory role veřejných ochránců práv v rozvíjející se právní a politické evropské kultuře. Proto jsem zastával názor, že síť musí přidanou hodnotu, kterou občané ze spolupráce získávají, zviditelnit jak občanům samotným, tak i tvůrcům politik na všech úrovních Evropské unie. Pokud jde o tvůrce politik, zbývá ještě velký kus práce. Stále ještě musíme předložit přesvědčivý důkaz, že by rozdílnost neměla bránit v tom,

aby byli veřejní ochránci práv plně zohledňováni v mnoha nových změnách evropských politik, které orgány členských států a orgány a instituce EU nadále vytvářejí.

Oznámil jsem, že můj úřad má v plánu investovat do rozvoje využití internetu pro komunikaci jak s veřejností, tak i mezi námi, aby se přispělo k vytvoření jasnější veřejné podoby naší spolupráce. Máme v plánu přidat na internetové stránky Evropského veřejného ochránce práv interaktivního průvodce „Kdo mi může pomoci?“, abychom pomohli občanům nasměrovat na příslušného veřejného ochránce práv na evropské, vnitrostátní nebo regionální úrovni. Stejně tak budeme v příštích dvou letech v rámci sítě pracovat na prohlášení, které má občanům vysvětlit, co mohou očekávat, když se obrátí na některého z veřejných ochránců práv z naší sítě. Můžeme předpokládat, že toto prohlášení přijmeme na šestém semináři vnitrostátních veřejných ochránců práv, který se uskuteční ve Štrasburku v roce 2007. Jsem si plně vědom, jak pečlivě bude potřeba návrh tohoto prohlášení sestavit, ale jsem zároveň přesvědčen, že naše společně sdílené chápání toho, čím by měl veřejný ochránce práv být a co by měl dělat, je dostatečně silné, aby bylo sestavení návrhu v mnou navrženém termínu realistickým cílem. Takové prohlášení by bylo cenné nejen pro občany, kteří mohou potřebovat služby veřejného ochránce práv mimo svůj členský stát, ale poskytl by rovněž hlavní orientační bod pro vztahy veřejných ochránců práv s tvůrci politik, jak jako se skupinou, tak jako s jednotlivci. Samotný proces tvorby návrhu zajistí také podpoří a prohloubí naše možnosti se vzájemně poznat, a je tak přínosný sám o sobě. Takový úkol tedy může naši dosud rozvinutou spolupráci jen posílit.

Vztahy veřejného ochránce práv s občany a potenciálními stěžovateli

Úsilí evropského veřejného ochránce práv pracovat v úzké spolupráci s orgány a institucemi EU a s veřejnými ochránci práv po celé Evropské unii má především jeden cíl: zajistit optimální službu občanům. Abychom občanům Evropské unie sloužili co nejlépe, pořádali jsme v roce 2005 jako součást oslav našeho desátého výročí akce pro sdělovací prostředky, nevládní organizace, zájmové skupiny, úřady regionálního a místního zastoupení i pro občany obecně. Měli jsme pocit, že stojí za to prozkoumat několik témat, která nám mohou v nadcházejících letech pomoci zvýšit povědomí o právu stěžovat si veřejnému ochránci práv, aby se ku prospěchu všech zlepšil výkon správy EU.

Bylo uznáno, že existuje velký prostor pro zlepšení, pokud jde o to dostat ty správné informace ke správným lidem. Evropský veřejný ochránce práv má v oblasti zvyšování povědomí bezprostředně před sebou dvě výzvy: mnoho lidí neví, co je to veřejný ochránce práv, a mnoho lidí neví, co dělá EU. Jakékoli informační materiály, které vydáme, se musejí těmto otázkám jasně a přímo věnovat. Veřejný ochránce práv musí zlepšit svou prezentaci na internetu. Musíme se lépe zaměřit na potenciální stěžovatele. Orgány EU by měly občany systematicky informovat o jejich právu si stěžovat.

Veřejný ochránce práv stejně tak potřebuje lidem sdělit, že podání stížnosti je velmi přímý postup. Veřejný ochránce práv nabízí rychlou službu, která je levná a pružná. Jestliže se někdo obává možné dohry ze strany orgánu, pokud si na něj bude stěžovat, budu nadále zdůrazňovat, že jakýkoli pokus o znevýhodnění nebo pohružku znevýhodněním osoby, která vykonává své právo stěžovat si veřejnému ochránci práv, by samo o sobě znamenalo nesprávný úřední postup. Orgány a instituce EU by měly podniknout kroky potřebné k zajištění toho, aby o tomto byli úředníci uvědomeni a v souladu s tím i jednali.

Závěr

Evropská unie nyní prochází obdobím zkoušky. Občané Francie a Nizozemska hlasovali proti ratifikaci Ústavy pro Evropu, volební účast v evropských volbách klesá a Evropská unie se stále potýká s názorem, že je odtazitou byrokracií vybudovanou politickou elitou. Nedávná anketa Eurobametru odhalila, že pouze 38 % veřejnosti má pocit, že „na mém hlasu v EU záleží“.

Evropský veřejný ochránce práv byl ustaven, aby Evropskou unii přiblížil k občanům a dal správu EU „lidskou tvář“. Základním aspektem instituce veřejného ochránce práv je, že je to konkrétní osoba, která osobně komunikuje s jednotlivými občany, kteří mu píší, přezkoumává jejich případy a snaží se, aby byly jejich problémy vyřešeny. Každá z těchto „mikrokomunikací“ pomáhá zlidštvovat správu EU a přiblížit ji občanům. Veřejný ochránce práv je hlavní částí struktury pro budování důvěry mezi občany a orgány. Může pomoci podporovat konstruktivní dialog mezi oběma stranami.

Jak napsal jeden ze stěžovatelů: „Můj případ pro mě konečně skončil a doufám, že pokud jde o mé aktivity, budu moci otočit list, protože moje činnost je úzce spjata s Evropou. Chtěl bych vám velice poděkovat za prospěšnou mediaci. Vaše instituce nabízí velmi důležitý prostředek, který občanům umožňuje smírné řešení citlivých problémů, s nimiž se mohou u evropských orgánů setkat.“

Veřejný ochránce práv nemůže pracovat sám. Na zajištění nejvyšší kvality správy musí pracovat společně s orgány a institucemi EU. Plnit sliby, poskytovat vhodné nápravné mechanismy, učit se z chyb, pracovat otevřeně a dovolovat veřejnou kontrolu – to jsou nesmírně důležité prostředky k budování důvěry občanů. Stejně tak musí veřejný ochránce práv koordinovaně a systematicky pracovat s kolegy na vnitrostátní, regionální a místní úrovni, aby zajistil, že jsou práva občanů plně dodržována po celé Evropské unii. Konečně musí dále usilovat o oslovení občanů a potenciálních stěžovatelů, aby si byli vědomi služeb, jež poskytuje.

Jako evropský veřejný ochránce práv se budu snažit stavět na úspěších prvního desetiletí, s cílem skutečně naplňovat mandát svého úřadu, který spočívá v přibližování Evropské unie občanům a vštěpování „lidské tváře“ správě EU.

Ve Štrasburku dne 14. února 2006

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

VÝTAH

Jedenáctá výroční zpráva evropského veřejného ochránce práv pro Evropský parlament je přehledem jeho činnosti v roce 2005. Je to třetí výroční zpráva, kterou předkládá P. Nikiforos DIAMANDOUROS, který se ujal funkce evropského veřejného ochránce práv dne 1. dubna 2003.

STRUKTURA ZPRÁVY

Zprávu tvoří šest kapitol a pět příloh. Začíná osobní předmluvou evropského veřejného ochránce práv, v níž hodnotí hlavní činnosti a úspěchy roku a vytyčuje si myšlenky pro budoucnost. Tento výťah tvoří kapitolu 1.

V kapitole 2 jsou popsány postupy evropského veřejného ochránce práv při vyřizování stížností a provádění šetření. Upozorňuje na nový vývoj a podává přehled stížností, kterými se veřejný ochránce práv zabýval během roku, a to včetně tematického rozboru výsledků případů uzavřených po šetření. Tento rozbor se zabývá nejvýznamnějšími právními a skutkovými zjištěními obsaženými v jeho rozhodnutích v roce 2005.

Kapitola 3 sestává z výběru shrnutí těchto rozhodnutí a ilustruje škálu subjektů a orgánů zúčastněných na stížnostech a šetřeních z vlastního podnětu. Obsahuje shrnutí všech rozhodnutí o stížnostech zmíněných v tematickém rozboru kapitoly 2. Souhrny rozhodnutí o stížnostech jsou uspořádány nejprve podle typu zjištění nebo výsledku, a poté podle zúčastněných orgánů nebo institucí. Souhrny rozhodnutí po šetření z vlastního podnětu jsou pojednány na konci této kapitoly.

Kapitola 4 je věnována vztahům s ostatními orgány a institucemi Evropské unie. Začíná nástinem významu konstruktivních pracovních vztahů mezi veřejným ochráncem práv a těmito orgány, poté následuje seznam nejrůznějších setkání a projektů, které se v této věci uskutečnily v roce 2005.

Kapitola 5 pojednává o vztazích mezi evropským veřejným ochráncem práv a společenstvím vnitrostátních, regionálních a místních veřejných ochránců práv v Evropě i mimo ni. Podrobně jsou popsány činnosti evropské sítě veřejných ochránců práv a obsažena je rovněž účast evropského veřejného ochránce práv na seminářích, konferencích a setkáních.

Kapitola 6 poskytuje přehled komunikačních činností evropského veřejného ochránce práv. Tato kapitola je rozdělena do šesti oddílů a týká se hlavních událostí roku, informativních cest veřejného ochránce práv, konferencí a setkání evropského veřejného ochránce práv i jeho spolupracovníků, vztahů se sdělovacími prostředky, publikací a on-line komunikace.

Příloha A obsahuje statistické údaje o činnosti evropského veřejného ochránce práv v roce 2005. V přílohách B a C se uvádějí podrobnosti o rozpočtu a zaměstnancích evropského veřejného ochránce práv. Příloha D obsahuje rejstřík rozhodnutí obsažených v kapitole 3, a to podle čísla případu, jeho obsahu a typu údajného nesprávného úředního postupu. Příloha E popisuje postup pro volbu evropského veřejného ochránce práv a podává zprávu o znovuzvolení pana DIAMANDOUROSE v lednu 2005.

SOUHRN

Poslání evropského veřejného ochránce práv

Úřad evropského veřejného ochránce práv byl zřízen Maastrichtskou smlouvou jako součást občanství Evropské unie. Evropský veřejný ochránce práv šetří stížnosti týkající se nesprávného

úředního postupu v činnosti orgánů a institucí Společenství s výjimkou Soudního dvora a Soudu prvního stupně při výkonu jejich soudní pravomoci. Se souhlasem Evropského parlamentu definoval veřejný ochránce práv „nesprávný úřední postup“ se zřetelem na lidská práva, právní stát a zásady řádné správy.

Kromě šetření zahájených na základě stížností jednotlivců, podniků a sdružení zahajuje veřejný ochránce práv i šetření z vlastního podnětu a oslovuje občany s cílem informovat je o jejich právech a o uplatňování těchto práv.

Stížnosti a šetření v roce 2005

V roce 2005 obdržel veřejný ochránce práv 3 920 stížností, což představuje oproti roku 2004 nárůst o 5%.¹ Rekordních 59% všech stížností veřejnému ochránci práv bylo v roce 2005 podáno elektronicky, a to buď e-mailem nebo za použití formuláře na jeho internetové stránce. Ve 3 705 případech zaslali stížnosti přímo jednotliví občané a 215 stížností přišlo od sdružení nebo společností.

Téměř v 75 % případů byl veřejný ochránce práv stěžovatelům schopen pomoci, a to buď zahájením šetření jejich případů, předáním případu odpovědnému orgánu nebo podáním doporučení, kam se obrátit za účelem rychlého a účinného řešení daného problému. V průběhu roku bylo zahájeno celkem 338 nových šetření na základě stížností (včetně jednoho hromadného šetření 389 individuálních stížností). Veřejný ochránce práv také zahájil pět šetření z vlastního podnětu.

V roce 2005 se evropský veřejný ochránce práv celkem zabýval 627 šetřeními, z nichž 284 pocházelo z roku 2004.

Stejně jako v předchozích letech se většina šetření týkala Evropské komise (68 % všech stížností). Jelikož Komise je hlavním orgánem Společenství, který přijímá rozhodnutí, která mají přímý dopad na občany, je normální, že se stává hlavním terčem stížností občanů. 73 šetření se týkalo Úřadu pro výběr personálu Evropských společenství (EPSO), 58 Evropského parlamentu a 14 Rady Evropské unie.

K hlavním typům údajného nesprávného úředního postupu patřil nedostatek průhlednosti včetně odmítnutí poskytnout informace (188 případů), nečestné jednání nebo zneužití pravomoci (132 případů), diskriminace (103 případů), nespokojivý postup (78 případů), zbytečné průtahy (73 případů), nedbalost (44 případů), neschopnost zajistit plnění závazků, tj. neschopnost Komise plnit úlohu „strážce Smlouvy“ vůči členským státům (37 případů), a právní pochybení (29 případů).

Celkem bylo prostřednictvím elektronické pošty obdrženo 3 269 individuálních žádostí o informace oproti zhruba 3 200 žádostem v roce 2004 a 2 000 žádostí v roce 2003.

Výsledky šetření evropského veřejného ochránce práv

V roce 2005 uzavřel veřejný ochránce práv 312 šetření, z nichž ve 302 šlo o šetření stížností a v deseti případech o šetření z vlastního podnětu. Toto jsou zjištění:

Případy bez nesprávného úředního postupu

Ve 114 případech nebyl na základě šetření veřejného ochránce práv zjištěn nesprávný úřední postup. Takový výsledek není pro stěžovatele vždy negativní, neboť alespoň obdrží od dotyčného orgánu nebo instituce úplné vysvětlení jejich kroků nebo omluvu. Například:

- Evropská komise vysvětlila, proč se rozhodla nevést šetření proti španělským orgánům pro údajnou diskriminaci na základě sexuální orientace. Komise uvedla, že specifický problém, s nímž se stěžovatelé – španělský občan a argentinský občan – setkali, nespadá do působnosti práva Společenství. V souladu s návrhem Komise, že mají hledat nápravu na vnitrostátní úrovni, předložili stěžovatelé stížnost španělskému veřejnému ochránci práv. (1687/2003/JMA)

¹ Mělo by se upozornit, že 335 z těchto stížností se týkalo stejného předmětu, a bylo tedy šetřeno v jediném hromadném šetření (viz souhrn případu 3452/2004/JMA a dalších v části nazvané „Případy bez nesprávného úředního postupu“).

- Po stížnosti Evropského střediska pro občanskou akci (ECAS) došel veřejný ochránce práv k závěru, že minimální standardy Komise pro konzultace se zúčastněnými stranami ohledně budoucnosti strukturálních fondů jsou dostatečně srozumitelné a že Komise v daném případě jednala v souladu s nimi. Nevyloučil však možnost, že by tyto minimální standardy mohly být vyjádřeny srozumitelněji nebo že by v některých případech mohl být vhodnější meziodvětvový a holistický přístup ke konzultacím, a informoval ECAS, že je možné tuto změnu Komisi navrhnout. (948/2004/OV)
- Šetření veřejného ochránce práv ohledně bezplatného půjčování knih z veřejných knihoven pomohlo vyjasnit jak důvody Komise pro zahájení řízení pro protiprávní jednání proti Španělsku, tak i možnosti pro řádné provedení příslušné směrnice Společenství, aniž by se tím bezplatné půjčování knih narušilo. Veřejný ochránce práv jednal na základě 389 stížností, v nichž se tvrdilo, že rozhodnutí Komise zahájit řízení proti Španělsku narušuje existenci veřejných knihoven jako základní veřejné služby a je v rozporu se základním právem občanů na přístup ke kultuře. Šetření bylo uzavřeno, když byl veřejný ochránce práv uvědomen o tom, že Komise věc postoupila Evropskému soudnímu dvoru. (3452/2004/JMA a další)

I když veřejný ochránce práv nezjistí nesprávný úřední postup, může zjistit, jak by orgán nebo instituce mohly v budoucnu zlepšit kvalitu své správy. V takových případech veřejný ochránce práv učiní další připomínku, jako tomu bylo např. v těchto případech:

- Veřejný ochránce práv navrhl, aby Komise přezkoumala svá interní pravidla o telefonních záznamech v rámci výzev k předložení nabídek. Stalo se tak poté, co veřejný ochránce práv šetřil vhodnost telefonního hovoru mezi útvary Komise a konkurentem stěžovatele v nabídkovém řízení. Veřejný ochránce práv neshledal žádný důkaz nevhodnosti, ale poznamenal, že by se Komise se stížností vypořádala mnohem snáze, kdyby mohla předložit písemný zápis daného telefonního hovoru. (1808/2004/JMA)
- Po šetření stížností, že Komise a Rada nezajistily u svých budov v Bruselu dostatečný počet parkovacích míst pro zdravotně postižené osoby, uvítal veřejný ochránce práv žádost Komise a Rady belgickým orgánům o zajištění dalších parkovacích míst a požádal je, aby jej o výsledcích informovaly. Radu navíc vyzval, aby přehodnotila svou politiku omezovat přístup zdravotně postižených osob na své vlastní parkoviště kvůli bezpečnosti, a navrhl, aby v tomto ohledu následovala příkladu Komise. (2415/2003/JMA a 237/2004/JMA)
- Veřejný ochránce práv prohlásil, že by Komise mohla vyjasnit své postupy pro vyřizování stížností ohledně využití finanční pomoci EU, aby zlepšila výkonnost a transparentnost svých vztahů s občany. Stalo se tak poté, co veřejný ochránce práv šetřil, jak Komise vyřizuje stížnosti ohledně snížení grantu regionálními orgány v Madridu. Výsledkem šetření veřejného ochránce práv bylo, že Komise souhlasila s poskytnutím informací stěžovateli, přiznala průtahy v poskytnutí informací o průběhu jeho případu a omluvila se za ně. (274/2004/JMA)
- Evropský úřad pro výběr personálu (EPSO) souhlasil s tím, že v budoucnu zahrne do oznámení o výběrovém řízení připomínku, že (i) pozvání k předběžným testům neznamená, že byla způsobilost uchazeče plně ověřena, a že (ii) písemné testy uchazečů, u nichž se následně zjistí jejich nezpůsobilost, nebudou hodnoceny. Stalo se tak poté, co veřejný ochránce práv vznesl další připomínku v rámci šetření stížnosti maďarského občana, který se v otevřeném výběrovém řízení ucházel o pracovní pozici překladatel asistent. Veřejný ochránce práv zastával názor, že uvedení těchto informací pomůže předejít nedorozuměním a přispěje ke zlepšení vztahů s uchazeči. (839/2004/MHZ)

Případy uzavřené orgánem a smírným řešením

Vždy, kdy je to možné, se veřejný ochránce práv snaží dosáhnout pozitivního výsledku, který uspokojí stěžovatele i orgán, vůči němuž je stížnost vznesena. Spolupráce orgánů a institucí Společenství je nezbytná pro dosažení výsledků, které pomohou posílit vztahy mezi orgány a občany a vyhnout se potřebě nákladných a časově náročných soudních sporů.

V průběhu roku 2005 bylo 89 případů vyřešeno v rámci orgánu nebo instituce po podání stížnosti veřejnému ochránci práv. Mezi nimi byly tyto případy:

- Komise vyřešila případ opožděné platby německému novináři, vysvětlila důvody zpoždění a souhlasila zaplatit úroky. Potvrdila, že mezitím učinila opatření pro urychlení plateb odborníkům. Stěžovatel následně podotkl, že za svou poslední smlouvu už dostal zaplacené během pouhých 30 dnů. (1266/2005/MF)
- Rada pomohla veřejnému ochránci práv vyřešit případ týkající se ukončení smlouvy civilního odborníka na IT v policejní misi Evropské unie (EUPM) v Sarajevu tak, že EUPM souhlasila vyplatit stěžovateli plat podle běžného ukončení smlouvy. Pokud jde o stěžovatelovo tvrzení, že by ho Rada měla zprostit všech obvinění, uvedl veřejný ochránce práv, že stěžovatel může za očištění svého jména považovat zjištění veřejného ochránce práv v předchozím šetření, kde veřejný ochránce práv potvrdil, že nebyla dodržena práva stěžovatele na obhajobu. (471/2004/OV)
- Komise uvolnila dva dopisy, které zaslala orgánům Spojeného království v rámci řízení o protiprávním jednání, i odpověď Spojeného království a omluvila se za průtahy při vyřizování žádosti o tyto dokumenty. Po dalších šetřeních Komise také souhlasila, že stěžovatelům poskytne přístup ke třem CD-ROMům, které obsahují informace, jež orgány Spojeného království zaslaly Komisi na podporu svých tvrzení. Řízení o protiprávním jednání se týkalo údajného nesouladu jednání orgánů Spojeného království s právem Společenství ohledně rozsáhlé skládky odpadů v blízkosti bydliště stěžovatelů. (3381/2004/TN)

Když veřejný ochránce práv zjistí nesprávný úřední postup, snaží se vždy zajistit pokud možno smírné řešení. V některých případech lze dospět ke smírnému řešení, pokud dotýčný orgán nebo instituce nabídnou stěžovateli finanční kompenzaci. Jakékoliv takové nabídky jsou činěny *ex gratia*, tj. bez přiznání právní odpovědnosti a vytvoření precedentu.

V roce 2005 bylo navrženo 22 smírných řešení. Sedm případů bylo v roce 2005 uzavřeno po dosažení smírného řešení (včetně jednoho případu, kdy byl návrh podán v roce 2004). Koncem roku 2005 bylo stále posuzováno 18 smírných řešení, včetně dvou případů, v nichž veřejný ochránce práv žádal Komisi o opětovné přezkoumání odmítnutí návrhů učiněných v roce 2004. K případům smírného řešení patřily v roce 2005 tyto případy:

- Komise souhlasila se zaplacením kompenzace ve výši 596 EUR stěžovateli, jehož případ nebyl vhodně a včas řešen. Komise přiznala, že kvůli nedorozuměním a správním omylům nebylo stěžovateli zaplacené včas. Dále uvedla, že k nabídnutí částky 596 EUR stěžovateli jako kompenzace vedlo několik skutečností uvedených veřejným ochráncem práv i několik výjimečných okolností případu. Tato částka odpovídá úrokům vzniklým z nezaplacené částky. (1772/2004/GG)
- Poté, co veřejný ochránce práv šetřil informační kampaň Evropského parlamentu ve Finsku před volbami v červnu 2004, Evropský parlament slíbil, že v budoucnu jeho informační středisko v Helsinkách zajistí opatrnější používání jazyků. Švédské shromáždění Finska si stěžovalo, že plakáty, které tvořily součást informační kampaně, byly vyhotoveny pouze ve finštině. Parlament uznal nedostatky kampaně i skutečnost, že podíl švédsky hovořícího finského obyvatelstva není relevantní pro status švédštiny jako úředního jazyka EU nebo pro jeho status podle finské Ústavy. (1737/2004/TN)
- Komise souhlasila vyplatit portugalské občance 1 000 EUR jako odškodnění poté, co Komise uznala, že mohla učinit příslušná opatření, aby stěžovatelku o tom, že není možné, aby do daného zaměstnání nastoupila, informovala ještě před tím, než stěžovatelka skutečně do tohoto zaměstnání nastoupila. Stěžovatelka tvrdila, že jde ze strany Komise o nečestné jednání, protože rozhodnutí, že stěžovatelka nemůže pracovat jako operátorka call-centra, bylo učiněno až poté, co do tohoto zaměstnání nastoupila. Také napadla pravidla, podle nichž ji Komise označila za nezpůsobilou pro práci operátorky. Komise nesdílěla názor veřejného ochránce práv, že se možná z její strany jedná o nesprávný úřední postup, pokud jde o použití pravidel týkajících se případu stěžovatelky. (1336/2003/IP)

Kritické připomínky, návrhy doporučení a zvláštní zprávy

Pokud není možné dosáhnout smírného řešení, může evropský veřejný ochránce práv případ uzavřít kritickou připomínkou nebo předložit návrh doporučení.

Kritická připomínka je použita v případě, že dotyčná instituce už není schopna se vyhnout nesprávnému úřednímu postupu, tento nesprávný úřední postup nebude mít obecné důsledky a nenastává potřeba následné aktivity ze strany veřejného ochránce práv. Kritická připomínka je potvrzením stěžovateli, že jeho stížnost je oprávněná, a ukazuje dotyčnému orgánu nebo instituci, co učinily špatně, tak aby se v budoucnu nesprávných úředních postupů vyvarovaly. V roce 2005 učinil evropský veřejný ochránce práv 29 kritických připomínek. Například:

- Veřejný ochránce práv kritizoval Radu, že žádost o veřejný přístup k dokumentům neřešila vhodně a pečlivě. Stalo se tak poté, co šetření odhalilo, že v rozporu s původní odpovědí Rady stěžovateli ohledně počtu příslušných dokumentů existovalo ve skutečnosti mnoho dalších dokumentů. Výsledkem vyšetřování veřejného ochránce práv bylo, že byl stěžovateli poskytnut přístup k dalším dokumentům. Protože Rada zavedla v této oblasti nové interní předpisy, prohlásil veřejný ochránce práv, že věří, že k případům podobného typu jako v tomto případě už v budoucnu nebude docházet. (1875/2005/GG)
- Veřejný ochránce práv kritizoval Komisi v případě zpožděné platby malé německé společnosti, která byla subdodavatelem v projektu Galileo. Toto šetření odhalilo obecnější problém, že totiž smluvní rámec po hlavním dodavateli nevyžadoval, ani ho nepodněcoval, aby jménem subdodavatelů vymáhal při zpožděných platbách od Komise úroky. Veřejný ochránce práv tedy navrhl, aby Komise zvážila pozměnění své standardní smlouvy tak, aby byla v takových případech výplata úroků automatická. Komise potvrdila, že se bude v budoucích smlouvách usilovně snažit zohledňovat zájmy malých a středních podniků, pokud to bude slučitelné s finančními zájmy Společenství a s platnými právními ustanoveními. (530/2004/GG)
- Veřejný ochránce práv kritizoval Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) ohledně nakládání s informací, kterou OLAFu předložil německý úředník a která se týkala údajných nesrovnalostí v jednom z orgánů Společenství. Stěžovatel tvrdil, že mu OLAF neposkytl žádné informace o době, kterou lze rozumně považovat za potřebnou pro vyšetření jeho stížnosti. Veřejný ochránce práv shledal, že podle pravidel musí OLAF oznamovateli poskytnout informace o době, v níž očekává, že bude vyšetřování ukončeno. (140/2004/PB)

Pro orgány a instituce je důležité sledovat kritické připomínky veřejného ochránce práv, usilovat o řešení nevyjasněných problémů a v budoucnu se vyvarovat nesprávných úředních postupů. V roce 2005 Komise informovala veřejného ochránce práv o následných opatřeních ohledně 18 kritických připomínek včetně:

- Případu, v němž veřejný ochránce práv kritizoval Komisi, že neposkytla dostatečné odůvodnění délky svého vyšetřování, které trvalo téměř tři roky. Komise, jež uváděla obecné příčiny, které mohou způsobit průtahy, jako vysoký počet případů, informovala veřejného ochránce práv, že pokud by se v budoucnu vyskytl podobný případ, bude se snažit udávat přesnější vysvětlení. (2229/2003/MHZ)
- Případu, v němž veřejný ochránce práv kritizoval odpověď zastoupení Komise v Kodani na žádost stěžovatele o informace ohledně zpracování údajů, které se ho týkaly. Komise vyjádřila politování nad tím, že její zastoupení porušilo pravidla Společenství pro ochranu osobních údajů, a prohlásila, že své zastoupení upozorní, že se pravidla pro ochranu osobních údajů musejí vždy dodržovat. (224/2004/PB)

V případech, kdy je nesprávný úřední postup obzvláště závažný nebo má obecné dopady, nebo pokud je dotyčný orgán stále schopen nesprávný úřední postup odstranit, vytvoří obvykle veřejný ochránce práv návrh doporučení. Dotyčný orgán nebo instituce musí poskytnout veřejnému ochránci práv podrobné zdůvodnění do tří měsíců.

V průběhu roku 2005 bylo podáno 20 návrhů doporučení. Navíc osm návrhů doporučení z roku 2004 vedlo k přijetí rozhodnutí v roce 2005. V průběhu roku bylo uzavřeno devět případů poté,

co byly návrhy doporučení příslušným orgánem přijaty. Tři případy vyústily ve zvláštní zprávu Evropskému parlamentu. Šest případů bylo uzavřeno z jiných důvodů. Koncem roku 2005 bylo stále posuzováno 11 návrhů doporučení, včetně jednoho z roku 2004. K návrhům přijatým v roce 2005 patřily tyto:

- Komise souhlasila s vyplacením kompenzace 56 000 EUR francouzskému novináři. Šlo o dosud nejvyšší částku kompenzace dosažené díky stížnosti veřejnému ochránci práv. Stalo se tak po zjištění veřejného ochránce práv, že Komise nenaplnila stěžovatelova rozumná očekávání. Komise zrušila finanční příspěvek stěžovateli projektu. (2111/2002/MF)
- Komise zrušila věkovou hranici 30 let jako jedno z výběrových kritérií do programu stáží. Stalo se tak po stížnosti ohledně pravidel upravujících program. Veřejný ochránce práv poznamenal, že věkovou hranici v programech stáží používá i několik dalších orgánů a institucí Společenství. Oznámil, že tedy u těchto programů zahájí šetření z vlastního podnětu. (2107/2002/(BB)PB)
- Komise souhlasila, že poskytne veřejný přístup k dopisu, který jí portugalský ministr financí zaslal ohledně portugalského řízení při nadměrném schodku. Komise odmítla poskytnout poslanci Evropského parlamentu přístup k dopisu, protože by dle jejího názoru odhalení dopisu narušilo ochranu veřejného zájmu, pokud jde o finanční, měnovou či hospodářskou politiku Portugalska. Veřejný ochránce práv oslovil portugalské orgány, které mu sdělily, že při současné rozpočtové situaci země neobsahuje daný dopis informace, které by mohly portugalskou hospodářskou či finanční politiku ovlivnit. (116/2005/MHZ)

Pokud orgán nebo instituce Společenství na návrh doporučení nereagují dostatečně, může evropský veřejný ochránce práv podat zvláštní zprávu Evropskému parlamentu. Je to jeho poslední zbraň i poslední zásadní krok, který ve věci podniká, neboť přijetí usnesení a výkon pravomocí jsou věci politické úvahy Parlamentu. V roce 2005 byly předloženy tři zvláštní zprávy:

- Veřejný ochránce práv předložil parlamentu zvláštní zprávu poté, co Rada neuvedla opodstatněné důvody, proč při výkonu své zákonodárné role odmítá zasedat veřejně. Šetření veřejného ochránce práv v této věci bylo zahájeno na základě stížnosti pana Elmara BROKA, německého poslance Evropského parlamentu, a zástupce skupiny mladých z KDU (Křesťansko-demokratické unie), v níž tvrdili, že jednací řád Rady je v rozporu se Smlouvou o Evropské unii, podle níž Rada a další orgány a instituce Společenství musejí rozhodovat co nejotevřeněji. Veřejný ochránce práv doporučil Radě, aby přezkoumala své rozhodnutí odmítnout zasedat veřejně při výkonu své zákonodárné role. (2395/2003/GG)
- Veřejný ochránce práv zaslal Evropskému parlamentu zvláštní zprávu ohledně prohlášení Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) učiněných v rámci šetření veřejného ochránce práv. Šetření se týkalo tvrzení OLAFu o údajném uplácení, která mohla být chápána jako namířená proti konkrétnímu novináři. Novinář pak podal veřejnému ochránci práv další stížnost, v níž uvedl, že informace, které OLAF během šetření poskytl, mohly „oklamat veřejného ochránce práv a zmanipulovat šetření“. Ve své zvláštní zprávě veřejný ochránce práv doporučil OLAFu, aby přiznal, že ve svých podáních během šetření veřejného ochránce práv učinil nesprávná a zavádějící prohlášení. Veřejný ochránce práv má za to, že se tímto případem otevírá důležitá otázka principu, která ovlivňuje důvěru občanů v orgány a instituce EU. (2485/2004/GG)
- Veřejný ochránce práv zaslal Evropskému parlamentu zvláštní zprávu poté, co zjistil neopodstatněnou diskriminaci v odlišném finančním zacházení se zaměstnanci EU, jejichž děti mají zvláštní vzdělávací potřeby. Vytvořil návrh doporučení, podle něž by Komise měla vykonat příslušné kroky, aby zajistila, že rodiče dětí se zvláštními vzdělávacími potřebami, které jsou kvůli stupni svého postižení vyloučeny z Evropských škol, nemusejí hradit příspěvek na náklady vzdělávání svých dětí. Komise sice ve své odpovědi v zásadě vyjádřila ochotu přehodnotit svou stávající politiku v rozsahu umožněném rozpočtovými omezeními, veřejný ochránce práv však došel k závěru, že toto nepředstavuje jednoznačné přijetí návrhu doporučení. (1391/2002/JMA a další)

Šetření z vlastního podnětu

Veřejný ochránce práv využívá možnosti jednat z vlastního podnětu ve dvou zásadních případech. Zaprvé může tuto pravomoc využít k šetření možného nesprávného úředního postupu, když stížnost podává neoprávněná osoba (tj. když stěžovatel není občanem nebo obyvatelem Evropské unie nebo právnickou osobou se sídlem v členském státě EU). V roce 2005 byla zahájena tři taková šetření z vlastního podnětu. Veřejný ochránce práv může využít práva na šetření z vlastního podnětu rovněž při řešení domnělých systémových problémů orgánů. V roce 2005 tak učinil dvakrát, včetně tohoto případu:

- Veřejný ochránce práv zahájil šetření z vlastního podnětu ve věci poskytování přístupu uchazečům k hodnoticím kritériím stanoveným výběrovými komisemi. Stalo se tak poté, co se veřejný ochránce práv v roce 2005 zabýval třemi případy ohledně informací, které byly pro uchazeče ve výběrovém řízení dostupné. Odpovědi Evropského úřadu pro výběr personálu (EPSO) poskytly podrobné doplňující informace, které dotčeným stěžovatelům pomohly porozumět dosaženému hodnocení. Veřejný ochránce práv se rozhodl zahájit šetření z vlastního podnětu, protože tyto případy otvíraly důležité skutkové i právní problémy obecnější povahy. (OI/5/2005/GG)

Další analýza

Tyto a jiné případy jsou přezkoumávány v závěrečném oddíle druhé kapitoly výroční zprávy z těchto tematických pohledů: otevřenost a ochrana údajů; Komise jako „strážce Smlouvy“; výběrová řízení, smlouvy a granty; a personální záležitosti, včetně nábory pracovníků.

Třetí kapitola zprávy obsahuje shrnutí 65 rozhodnutí z celkového počtu 312 konečných rozhodnutí učiněných v roce 2005. Tato shrnutí odrážejí celou škálu témat a orgánů, které jsou předmětem šetření veřejného ochránce práv, a veškeré nálezy jím učiněné.

Rozhodnutí o ukončení případu jsou obvykle zveřejněna na internetových stránkách veřejného ochránce práv (<http://www.ombudsman.europa.eu>) v angličtině a v jazyce, v němž byla stížnost předložena.

Vztahy s orgány a institucemi Evropské unie

Aby evropský veřejný ochránce práv dosáhl pro občany pozitivních výsledků, nezbytně potřebuje mít konstruktivní pracovní vztahy s orgány a institucemi Evropské unie. Tato spolupráce má formu pravidelných setkání a společných akcí, při nichž veřejný ochránce práv a jeho partneři dosahují lepšího vzájemného pracovního porozumění, zkoumají, jak nejlépe hájit a prosazovat práva občanů, a identifikují oblasti, ve kterých mohou v budoucnu spolupracovat.

Veřejný ochránce práv využil příležitosti desátého výročí své instituce, aby stavěl na konstruktivních vztazích, které se rozvinuly během prvního desetiletí. Dne 17. listopadu 2005 uspořádal formální večeri s předsedy a generálními tajemníky orgánů EU i s vedoucími představiteli institucí a agentur EU. Večere se zúčastnilo více než 45 osob zastupujících orgány, instituce a agentury z celé EU. Cílem akce bylo zdůraznit odhodlání veřejného ochránce práv spolupracovat v nadcházejících letech se všemi orgány, institucemi a agenturami EU na zlepšování kvality správy EU. Ve světle skutečnosti, že Komise představuje 70 % všech šetření vedených veřejným ochránce práv, byl předseda Komise pan José Manuel BARROSO vyzván, aby přednesl hlavní projev. V tomto projevu předseda Komise nastínil přínos nového interního postupu, který Komise přijala pro reakce na šetření veřejného ochránce práv. Veřejný ochránce práv využil této příležitosti, aby podtrhl nejen svou roli vnějšího kontrolního mechanismu, ale i skutečnost, že představuje rovněž cenný prostředek pro manažery, který je schopen správě pomoci vylepšit její výkon tím, že upozorňuje na oblasti, v nichž je prostor pro zlepšení.

Veřejný ochránce práv toto poselství zopakoval i při několika dalších setkáních, která v roce 2005 uspořádal pro zástupce a úředníky orgánů a institucí. Při těchto akcích prezentoval svoji činnost a nabízel instrukce, jak nejlépe reagovat na stížnosti a zlepšovat postupy. V tomto ohledu bylo úspěšné zejména setkání se sborem komisařů dne 25. května. Navíc se během setkání v roce 2005 zkoumaly iniciativy s cílem posílit interinstitucionální spolupráci a výměnu informací a osvědčených postupů s hlavními partnery. Při dalších setkáních se rokovalo o prioritách evropského veřejného ochránce

práv a o nezbytných prostředcích jejich realizace se zvláštním zřetelem na rozpočet instituce pro rok 2006.

Evropský veřejný ochránce práv podává výroční zprávy Evropskému parlamentu a pravidelně informuje poslance o své činnosti prostřednictvím výtisků svých publikací v daném roce. V roce 2005 bylo poslancům Evropského parlamentu poskytnuto devět publikací. Mezi evropským veřejným ochráncem práv a Petičním výborem Parlamentu existují plodné pracovní vztahy včetně vzájemného předávání případů tam, kde je to vhodné, a to tak, aby se evropským občanům dostalo co nejučinnějších služeb. Veřejný ochránce práv také radí stěžovatelům, kteří volají po změnách evropského práva nebo politiky, jak obeslat Parlament peticemi. Vztahy mezi evropským veřejným ochráncem práv a Petičním výborem byly v roce 2005 ještě posíleny díky MAVROMMATISOVĚ zprávě o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2004, která zdůraznila důležitost těchto konstruktivních pracovních vztahů. Na zasedání Petičního výboru dne 12. října 2005 se veřejný ochránce práv v souladu s čl. 195 odst. 3 jednacího řádu Evropského parlamentu zavázal vystoupit před výborem na vlastní žádost vždy, když parlamentu předkládá zvláštní zprávu.

Spolupráce s veřejnými ochránci práv a obdobnými orgány

Evropský veřejný ochránce práv úzce spolupracuje se svými kolegy na vnitrostátní, regionální a místní úrovni, aby zajistil, že jsou stížnosti občanů na právo EU řešeny rychle a účinně. Stejně důležitá je tato spolupráce při mapování důležitých událostí ve světě veřejných ochránců práv, při výměně informací o právu EU a sdílení osvědčených postupů. Tato spolupráce se většinou uskutečňuje pod záštitou evropské sítě veřejných ochránců práv, přestože se Evropský veřejný ochránce práv stejně tak zúčastňuje i konferencí, seminářů a setkání mimo tuto síť.

Evropská síť veřejných ochránců práv

Evropská síť veřejných ochránců práv, z níž se postupně stal mocný nástroj spolupráce, je pro evropského veřejného ochránce práv nanejvýš důležitá. Do této sítě nyní patří téměř 90 úřadů ve 30 zemích s vnitrostátní a regionální působností v celé Evropské unii a na vnitrostátní úrovni v zemích, které požádaly o členství v EU, v Norsku a na Islandu. Při vyřizování případů existuje účinný mechanismus spolupráce. To je zvláště důležité vzhledem ke skutečnosti, že mnoho stěžovatelů se obrací na evropského veřejného ochránce práv v případě problémů s vnitrostátní, regionální nebo místní správou. V mnoha případech může příslušný vnitrostátní veřejný ochránce práv poskytnout účinný opravný prostředek. Pokud je to možné, předává evropský veřejný ochránce práv případy přímo vnitrostátním a regionálním veřejným ochráncům práv nebo stěžovatelům vhodně poradí. V roce 2005 evropský veřejný ochránce práv doporučil 945 stěžovatelům, aby se obrátili na vnitrostátního nebo regionálního veřejného ochránce práv a v 91 případech předal stížnost přímo příslušnému veřejnému ochránci práv. Veřejní ochránci práv zapojení do této sítě mají rovněž prostředky k tomu, aby mohli informovat občany o jejich právech v rámci evropských právních předpisů a o tom, jak tato práva uplatňovat a bránit.

Vedle běžné neformální výměny informací v rámci sítě existuje i zvláštní postup, jehož prostřednictvím si vnitrostátní nebo regionální veřejní ochránci práv mohou vyžádat písemnou odpověď na dotazy ohledně práva EU a jeho výkladu, včetně dotazů, které vyvstávají v průběhu řešení určitých případů. Evropský veřejný ochránce práv poskytuje odpověď přímo nebo případy případně postupuje dalším orgánům a institucím EU. V roce 2005 byly obdrženy čtyři dotazy (dva od vnitrostátních a dva od regionálních veřejných ochránců práv) a tři byly vyřízeny (včetně dvou z roku 2004).

Síť se rovněž věnuje i výměně zkušeností a osvědčených postupů. Tomu slouží semináře a setkání, pravidelný informační bulletin, elektronické diskusní fórum a každodenní elektronické zpravodajství.

Semináře pro vnitrostátní veřejné ochránce práv pořádá jednou za dva roky evropský veřejný ochránce práv spolu se svými vnitrostátními partnery. Pátý seminář, pořádaný nizozemským vnitrostátním veřejným ochráncem práv panem Roelem FERNHOUTEM a evropským veřejným ochráncem práv, se uskutečnil v Haagu v Nizozemsku od 11. do 13. září 2005. Seminář zahrnoval gala večeři k oslavě desátého výročí instituce evropského veřejného ochránce práv, což poskytlo

panu DIAMANDOUROSOVI příležitost poděkovat svým kolegům za jejich neocenitelnou podporu v prvních deseti letech existence instituce.

Byl to první seminář, jehož se zúčastnili i veřejní ochránci práv z kandidátských zemí, a zároveň i první seminář od největšího rozšíření Evropské unie. Na setkání bylo zastoupeno všech 25 členských států, stejně jako Chorvatsko, Rumunsko, Island a Norsko. Téma semináře – „Úloha úřadu veřejného ochránce práv a obdobných orgánů při používání práva EU“ – bylo veřejnými ochránci práv z celé rozšířené Evropské unie považováno za velice aktuální. Jako kontrolní orgán hrají veřejní ochránci práv klíčovou roli při zajišťování úplného a řádného používání práva EU v členských státech. Rozprava v Haagu se zaměřila na to, jak mohou veřejní ochránci práv nejlépe spolupracovat, aby tuto svou roli sehráli dobře. Byly učiněny důležité závěry, pokud jde o budoucí spolupráci mezi členy sítě, a pokrok těchto iniciativ se bude přezkoumávat na příštím semináři vnitrostátních veřejných ochránců práv, který se uskuteční v roce 2007 ve Štrasburku.

Bulletin *European Ombudsmen – Newsletter* v roce 2005 nadále sloužil jako nesmírně cenný nástroj pro výměnu informací o právu EU a osvědčených postupech. Dvě vydání z dubna a října se věnovala např. tématice budoucí Agentury EU pro lidská práva, přístupu k dokumentům a ochraně údajů, diskriminace a překážek volnému pohybu, problémů souvisejících s vězením v několika členských státech, poskytování zdravotní péče a problémů, s nimiž se setkávají přistěhovalci. Elektronický dokument a diskusní fóra evropského veřejného ochránce práv se v průběhu roku rozvíjely a umožňovaly úřadům výměnu informací pomocí otázek a odpovědí. Bylo zahájeno několik důležitých diskuzí o tak rozdílných tématech, jako je bezplatné půjčování knih veřejnými knihovnami nebo zveřejňování rozhodnutí veřejných ochránců práv na internetu. Elektronický zpravodaj veřejného ochránce práv, *Ombudsman Daily News*, byl vydáván každý pracovní den včetně článků, tiskových zpráv a oznámení z úřadů ve všech zemích této sítě.

Informativní návštěvy u veřejných ochránců práv v členských státech a kandidátských zemích se také ukázaly být vysoce účinné, pokud se rozvoje sítě týče, a představují výborný prostředek pro zvyšování povědomí o nástrojích komunikace, které síť poskytuje.

Setkání

V průběhu roku přesáhlo úsilí evropského veřejného ochránce práv o spolupráci s jeho partnery rámec činnosti evropské sítě veřejných ochránců práv. S cílem šířit povědomí o veřejných ochráncích práv, diskutovat o vztazích mezi orgány a vyměňovat si osvědčené postupy se zúčastnil několika akcí pořádaných vnitrostátními a regionálními veřejnými ochránci práv a představiteli institucí veřejných ochránců práv v rámci EU i mimo ni.

Komunikační činnosti

Veřejný ochránce práv je vždy připraven zvyšovat povědomí občanů o jejich právu si stěžovat, a proto využil příležitosti desátého výročí své instituce a uspořádal několik akcí zaměřených na zlepšení znalostí o jeho úloze. Dne 28. října pořádal *Institut des hautes études européennes* štrasburské *Université Robert Schuman* kolokvium nazvané *Le Médiateur européen: bilan et perspectives* („Evropský veřejný ochránce práv: hodnocení a výhledy“). Akce, kterou zahájila senátorka a primátorka Štrasburku paní Fabienne KELLEROVÁ, se zúčastnilo více než 80 akademiků, studentů, právníků, zaměstnanců EU i dalších účastníků. Dne 6. prosince uspořádal veřejný ochránce práv v Bruselu dvě akce s názvem „Evropský veřejný ochránce práv: 10 let, 20 000 stížností – příliš mnoho? příliš málo?“ Akce byla pořádána ve spolupráci s Evropským centrem novinářství (*European Journalism Centre*) a měla podobu novinářského semináře a veřejného workshopu zaměřeného na sdělovací prostředky, nevládní organizace, zájmové skupiny, regionální a místní zastupitelství a občany se zájmem o práci veřejného ochránce práv. V diskusích při těchto akcích byly vzneseny pro veřejného ochránce práv klíčové otázky, o nichž uvažuje při vstupu své instituce do druhého desetiletí.

Veřejný ochránce práv pokračoval v roce 2005 ve svých informativních cestách v členských státech, v listopadu navštívil Spojené království. Na této návštěvě se veřejný ochránce práv setkával s občany, potenciálními stěžovateli, zástupci správních orgánů, členy soudcovských sborů a s významnými politiky. Tato cesta se ukázala jako výborný prostředek pro zlepšování povědomí občanů o jejich právech, pro zviditelnění práce veřejného ochránce práv mezi hlavními představiteli moci soudní,

zákonodárné i výkonné a pro obohacení cenné spolupráce evropského veřejného ochránce práv s jeho kolegy ve Spojeném království.

Veřejný ochránce práv a jeho personál pokračovali ve svém úsilí představovat práci této instituce na konferencích, seminářích a setkáních, jichž bylo v roce 2005 okolo 120. Tato setkání pomohla zvýšit povědomí o práci evropského veřejného ochránce práv u potenciálních stěžovatelů i zainteresovaných občanů.

Mediální činnost byla také výrazná, novinářům po celé Evropě bylo rozesláno 17 tiskových zpráv. Evropský veřejný ochránce práv poskytl přes 50 rozhovorů novinářům tištěných, audiovizuálních a elektronických sdělovacích prostředků ve Štrasburku, Bruselu i jinde. Svou práci také prezentoval na tiskových konferencích a setkáních, kde odpovídal na dotazy.

Během celého roku byly materiály o práci evropského veřejného ochránce práv široce distribuovány, zejména pak při dnech otevřených dveří, které uspořádal Evropský parlament. Bruselský den otevřených dveří dne 30. dubna byl využit k vydání *pohlednic u příležitosti desátého výročí evropského veřejného ochránce práv* ve 24 jazycích. Veřejný ochránce práv rovněž vydal k připomínce desátého výročí pamětní publikaci. Jmenuje se *Evropský veřejný ochránce práv: vznik, založení, vývoj (The European Ombudsman: Origins, Establishment, Evolution)*, byla vydána v tvrdé i měkké vazbě a byla představena na haagském pátém semináři vnitrostátních veřejných ochránců práv. V roce 2005 byla vydána i nově upravená verze *Evropského kodexu řádné správní praxe* ve 24 jazycích. Více než 100 000 výtisků kodexu bylo rozesláno veřejným ochráncům práv, poslancům Evropského parlamentu, hlavním představitelům orgánů a institucí EU, zastoupením Komise a kancelářím parlamentů v členských státech, vyslancům a sítím EU, státním i regionálním správám v členských státech a občanům a organizacím, kteří projevíli zájem o fungování orgánů EU. Tato publikace vzbudila velký zájem a do konce roku byly obdrženy žádosti o několik tisíc dalších výtisků.

Všechny tyto publikace byly k dispozici na internetové stránce evropského veřejného ochránce práv společně s rozhodnutími, tiskovými zprávami, statistikami a podrobnostmi o jeho komunikační činnosti, které byly zveřejňovány v pravidelných intervalech. V roce 2005 byla vytvořena nová část internetových stránek, která se věnuje desátému výročí vzniku instituce. Její součástí je zmiňovaná pamětní publikace i několik dalších dokumentů se vztahem k oslavám desátého výročí. Další nově vytvořená část obsahuje historické dokumenty související se založením instituce evropského veřejného ochránce práv.

Od 1. ledna do 31. prosince 2005 zaznamenaly internetové stránky veřejného ochránce práv 304 300 návštěv. Nejnavštěvovanější částí byla anglická jazyková verze se 71 166 návštěvami, následována francouzskou, italskou, španělskou, německou a polskou verzí. Pokud jde o geografický původ návštěv, pocházel nejvyšší počet návštěvníků z Belgie (27 517 návštěv), následovala Itálie, Španělsko, Francie, Německo a Polsko.

Interní vývoj

Evropský veřejný ochránce práv pokračoval ve svém úsilí zajistit, aby byla tato instituce vybavena pro vyřizování stížností občanů 25 členských států v 21 jazycích Smlouvy.

Administrativní a finanční oddělení prošlo v roce 2005 reorganizací a bylo rozděleno na čtyři sekce – administrativní sekci, finanční sekci, sekci pro vyřizování stížností a sekci pro komunikaci. Cílem této reorganizace bylo umožnit větší specializaci jednotlivých sekcí, přičemž koordinaci zajišťuje vedoucí oddělení. V právním oddělení byly posíleny postupy pro řízení případů a kontrolu jakosti, aby se zajistilo soudržné sledování a spolehlivé vyřizování většího počtu případů většími týmy právních úředníků.

Počet pracovních míst vytvořených veřejným ochráncem práv vzrostl z 38 v roce 2004 na 51 v roce 2005 tak, jak předpokládal víceletý rozpočtový plán, přijatý Parlamentem v roce 2002. Tento plán zabezpečil postupné zřizování nových pracovních míst v souvislosti s rozšířením v letech 2003–2005. V rozpočtu na rok 2006 přijatém rozpočtovými orgány v prosinci 2005 se předpokládá zvýšení na 57 pracovních míst. Tento nárůst je způsoben především příštím rozšířením Evropské unie (o Bulharsko a Rumunsko) a prováděním rozhodnutí dosáhnout plnou nezávislost řízení lidských zdrojů veřejného ochránce práv na službách parlamentu. Jednou z priorit tohoto desátého

roku instituce bylo přehodnotit stávající dohody o spolupráci s parlamentem, aby je bylo možno přizpůsobit novým skutečnostem. Podepsání nové dohody se plánuje na počátek roku 2006, tak aby se udržela intenzivní spolupráci s parlamentem ve všech oblastech, kde je možno těžit z úspor z rozsahu.

Veřejný ochránce práv předložil rozpočet na rok 2006 podle nové rozpočtové struktury (nomenklatury). Cílem této nové struktury je zvýšit průhlednost a umožnit rozpočtovým orgánům lepší kontrolu tím, že budou mít lepší přehled o výdajích podobné povahy, které byly v dosavadní struktuře rozděleny do několika hlav nebo kapitol. Celkově bylo z rozpočtu na rok 2006 přiděleno 7 682 538 EUR (oproti 7 312 614 EUR v roce 2005).

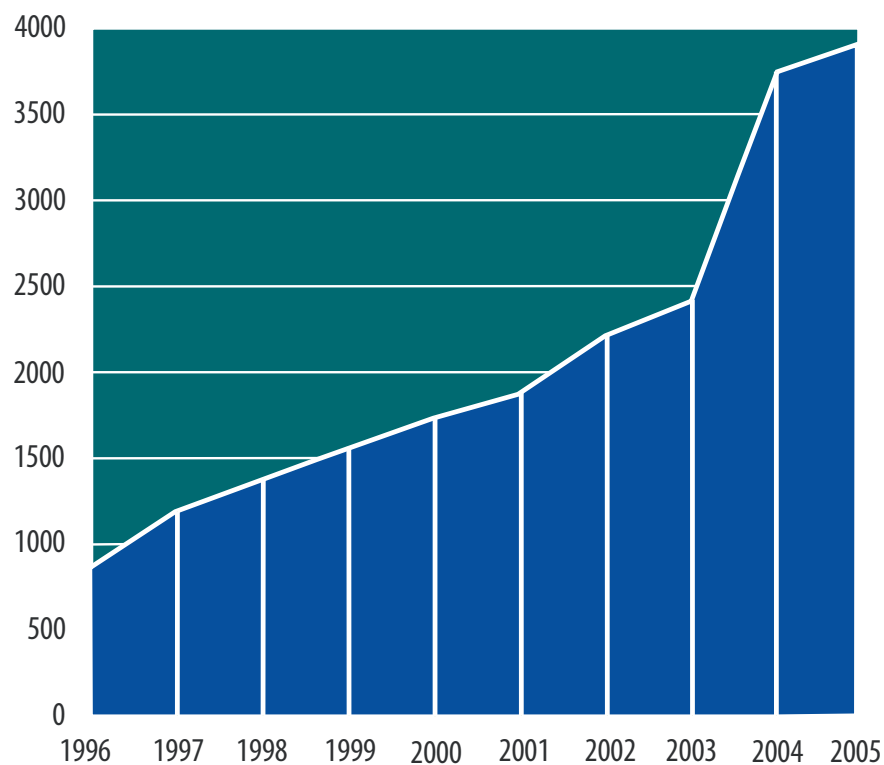

STATISTIKY

1 PŘÍPADY VYŘÍZENÉ BĚHEM ROKU 2005

1.1	CELKOVÝ POČET PŘÍPADŮ V ROCE 2005.....	4 416 ¹
	– Šetření neuzavřená do 31. 12. 2004	284 ²
	– Stížnosti čekající na rozhodnutí o přípustnosti k 31. 12. 2004.....	207
	– Stížnosti přijaté v roce 2005.....	3 920 ³
	– Šetření z vlastního podnětu evropského veřejného ochránce práv.....	5

Nárůst počtu stížností 1996–2005

¹ Z nichž 389 stížností se týkalo stejného předmětu a bylo šetřeno v hromadném šetření (54 stížností z roku 2004 a 335 obdržných v roce 2005).

² Z toho čtyři šetření z vlastního podnětu evropského veřejného ochránce práv a 276 šetření na základě stížností.

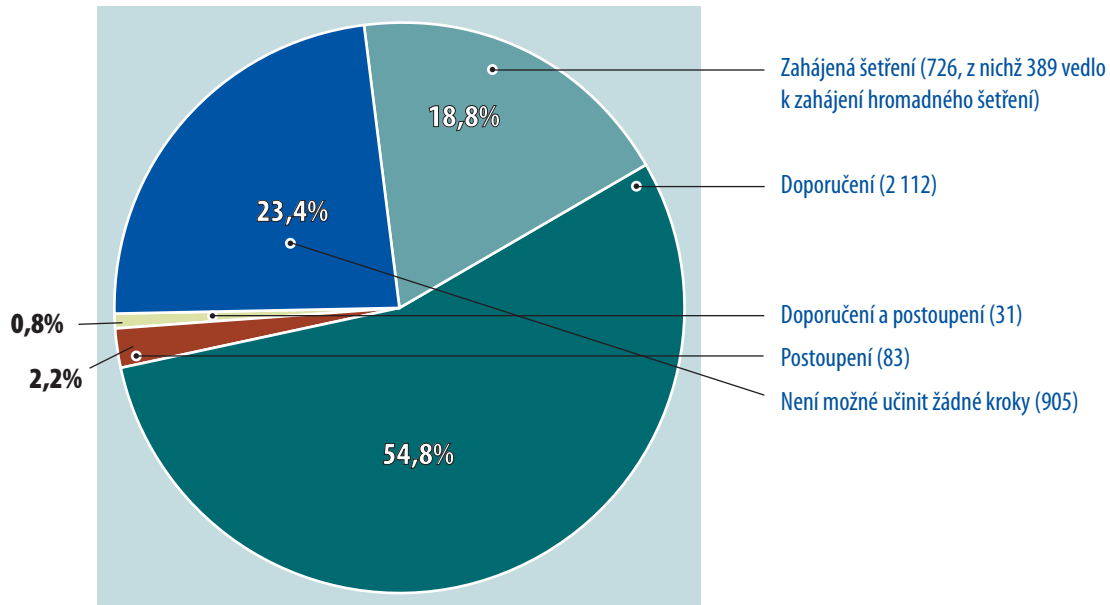
³ Z nichž se 335 stížností týkalo stejného předmětu, viz poznámka pod čarou 1.

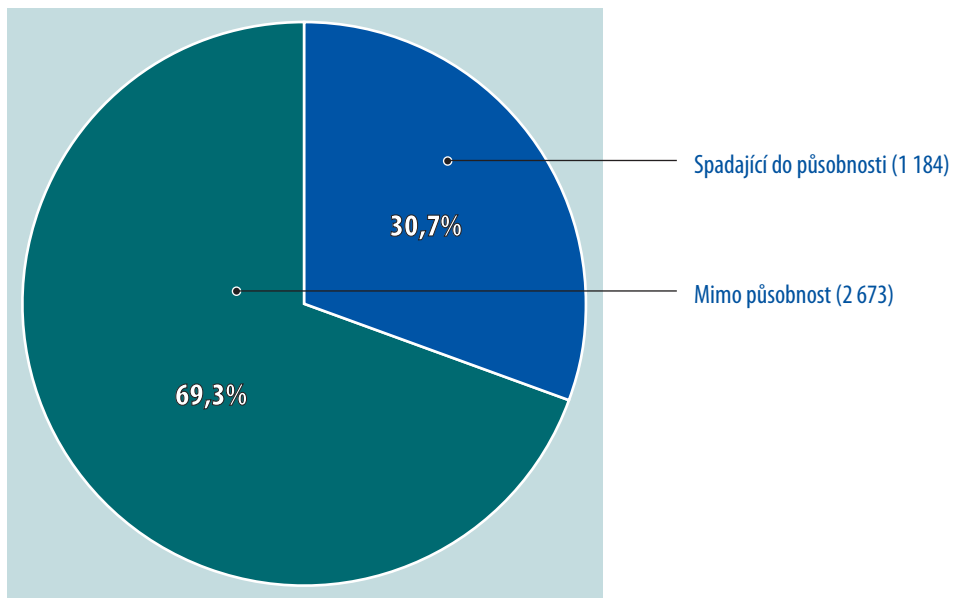
1.2 DOKONČENÁ POSOUZENÍ PŘÍPUSTNOSTI / NEPŘÍPUSTNOSTI..... 93%

1.3 KLASIFIKACE STÍŽNOSTÍ

1.3.1 Podle typů kroků učiněných evropským veřejným ochráncem práv ve prospěch stěžovatelů

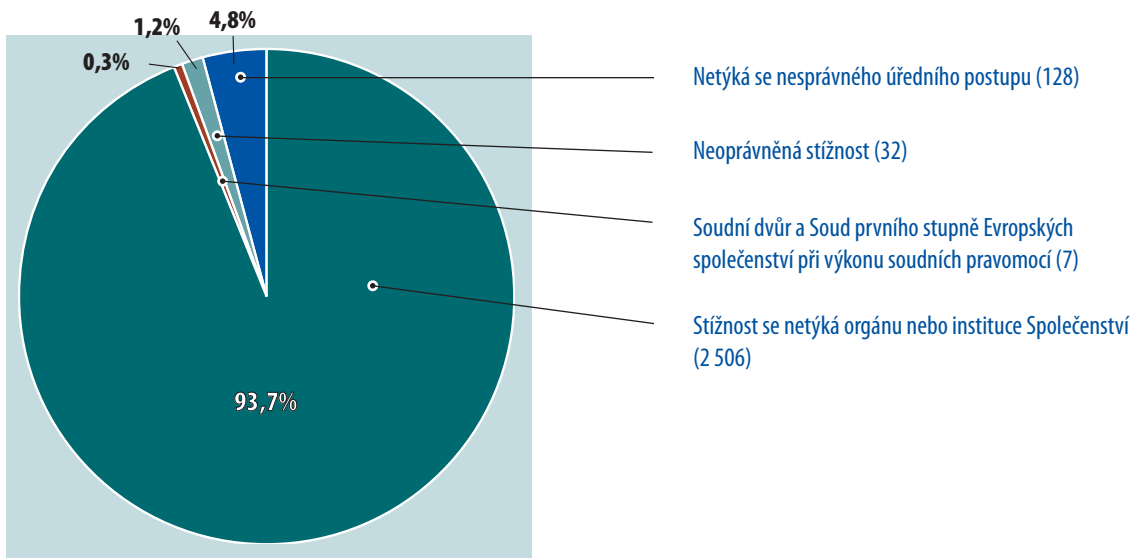

1.3.2 Podle mandátu evropského veřejného ochránce práv

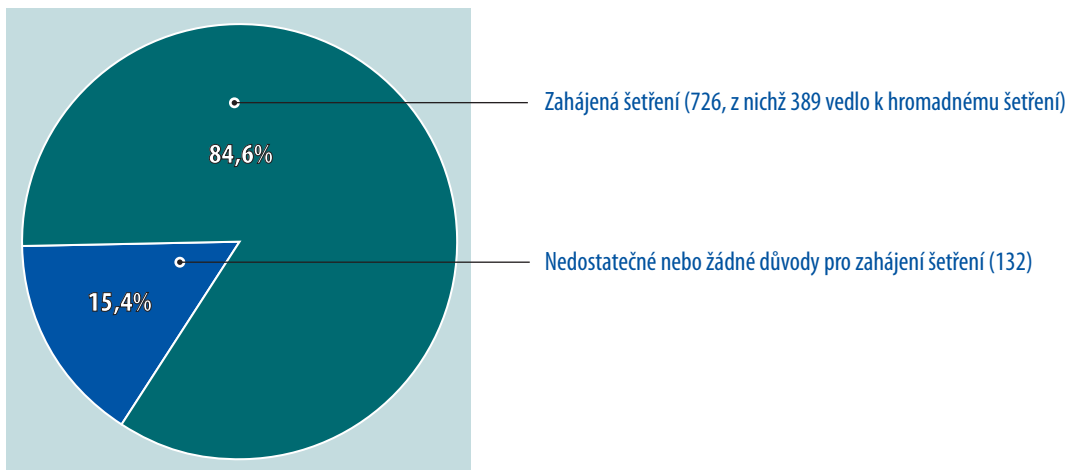

MIMO PŮSOBNOST

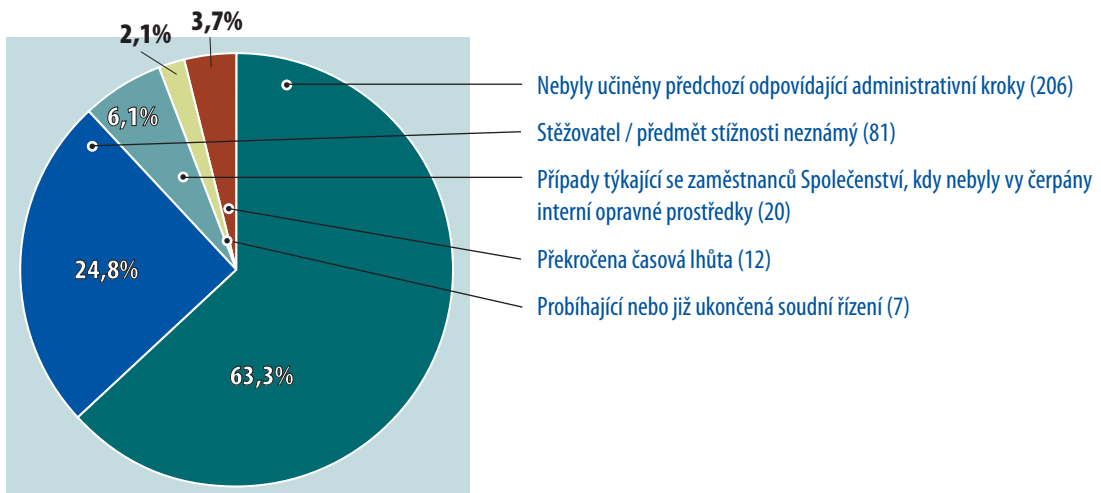

SPADAJÍCÍ DO PŮSOBNOSTI

Přípustné stížnosti

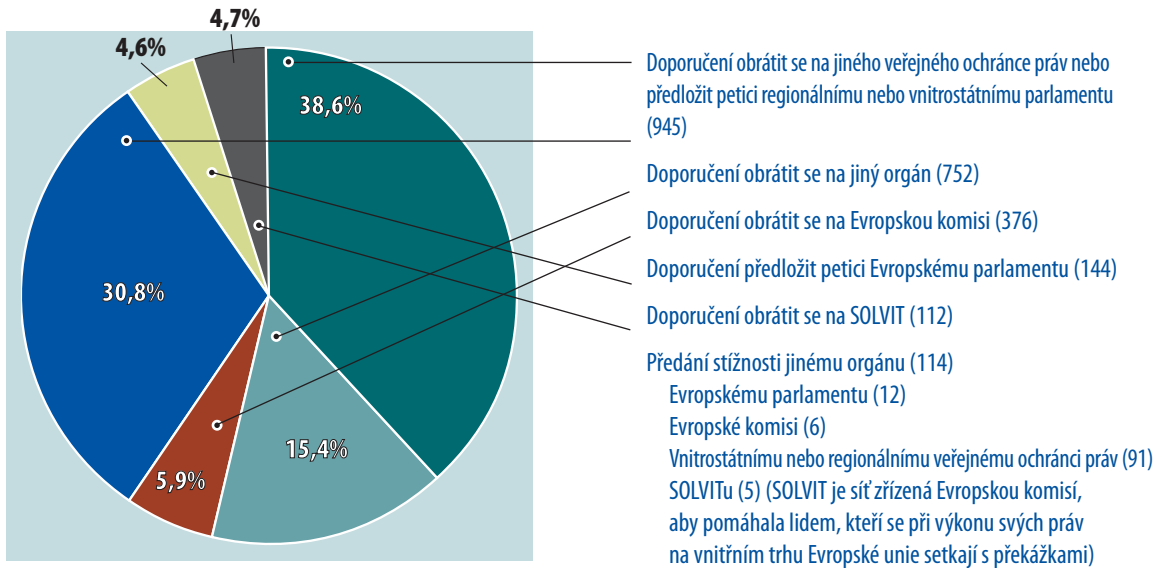

Nepřípustné stížnosti

2 DOPORUČENÍ A POSTOUPENÍ

(V některých případech lze poskytnout více než jedno doporučení)

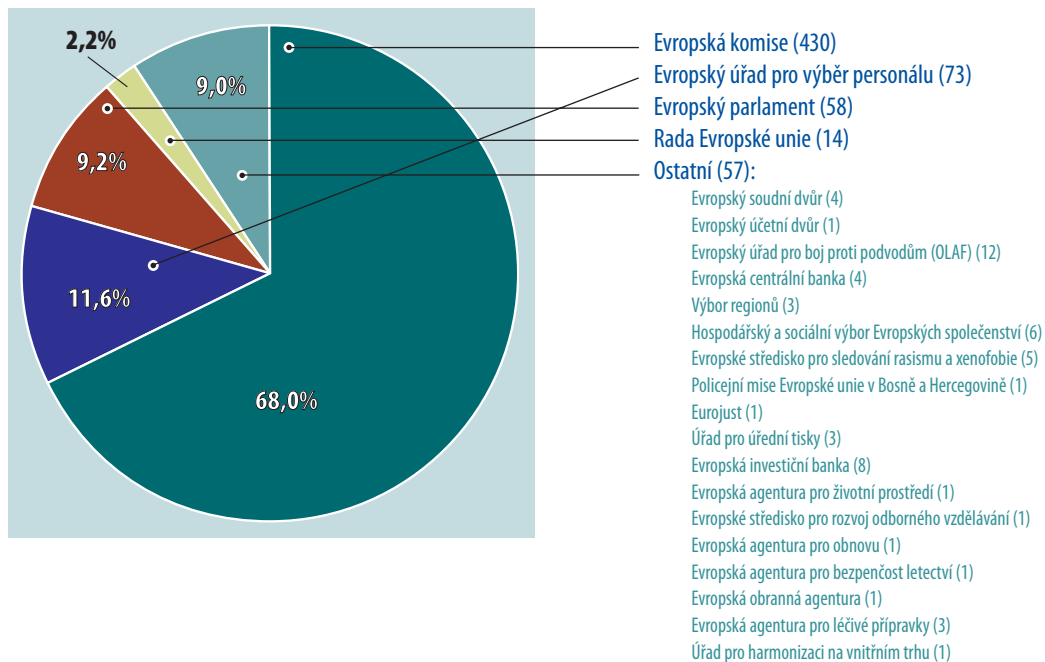

3 PŘÍPADY VYŘÍZENÉ V ROCE 2005 627⁴

V roce 2005 evropský veřejný ochránce práv uzavřel 627 šetření. 343 z nich bylo zahájeno v roce 2005 (z nichž pět bylo zahájeno z vlastního podnětu) a 284 jich nebylo uzavřeno k 31. 12. 2004.

3.1 ORGÁNY A INSTITUCE, KTERÝCH SE ŠETŘENÍ TÝKALO

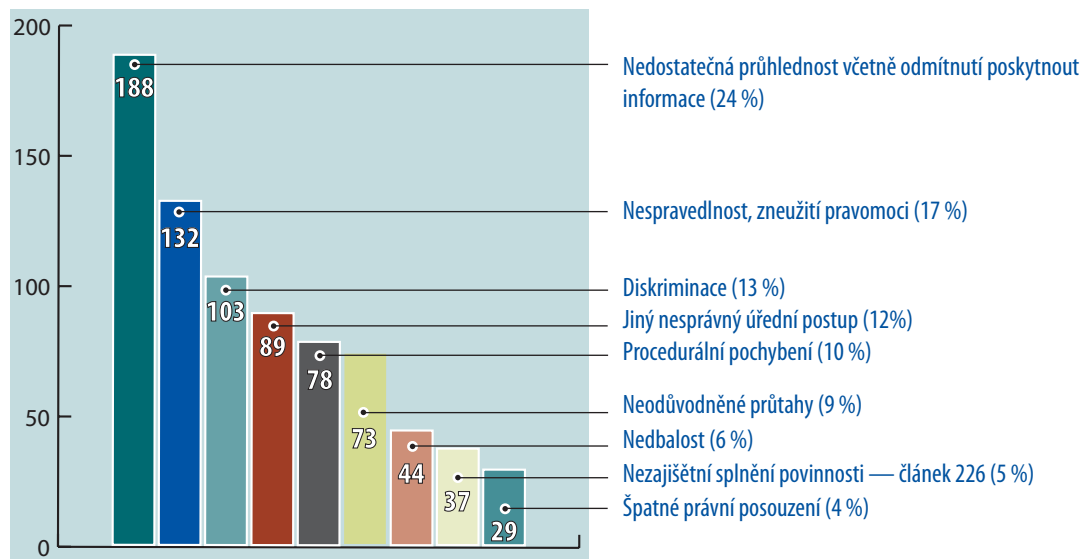
(V některých případech se šetření týkalo dvou i více orgánů nebo institucí)

⁴ Jak již bylo řečeno, 389 případů uvedených v poznámkách pod čarou v části 1.1 výše bylo šetřeno jako jediné hromadné šetření.

3.2 TYP ÚDAJNÉHO NESPRÁVNÉHO ÚŘEDNÍHO POSTUPU

(V některých případech se jedná o dva typy údajného nesprávného úředního postupu)

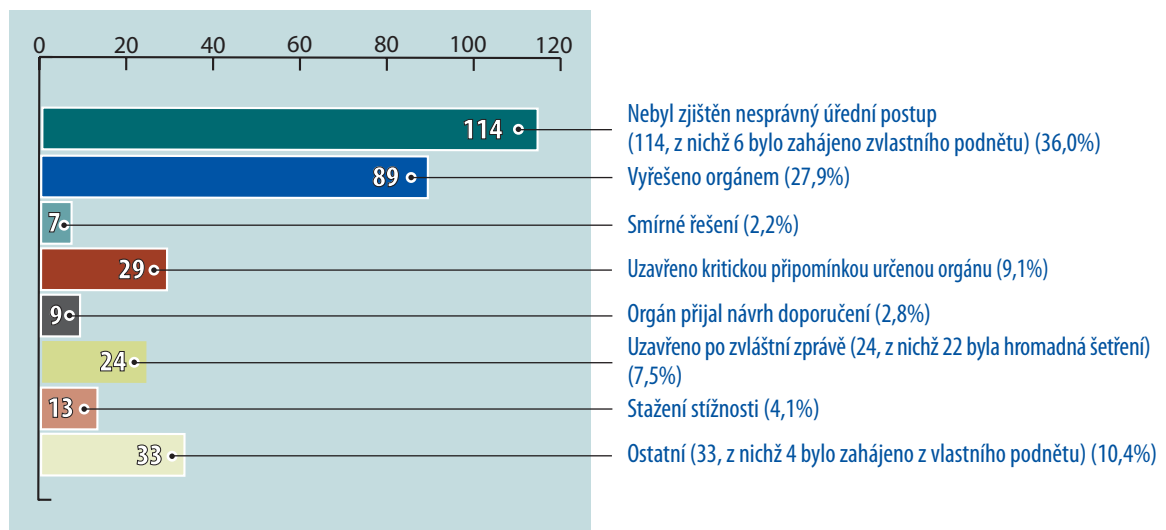

3.3 NÁVRHY NA SMÍRNÁ ŘEŠENÍ, NÁVRHY DOPORUČENÍ A ZVLÁŠTNÍ ZPRÁVY PŘEDLOŽENÉ V ROCE 2005

— Nnávrhy na smírná řešení	22
— Předlohy doporučení	20
— Zvláštní zprávy	3 ⁵

3.4 ŠETŘENÍ UZAVŘENÁ ODŮVODNĚNÝM ROZHODNUTÍM 312⁶

(Šetření může být uzavřeno z jednoho nebo více těchto důvodů)

⁵ Jedna zvláštní zpráva se týkala 22 stížností.

⁶ Z nichž deset bylo zahájeno z vlastního podnětu veřejného ochránce práv.

4 PŮVOD STÍŽNOSTÍ REGISTROVANÝCH V ROCE 2005

4.1 ZDROJ STÍŽNOSTÍ

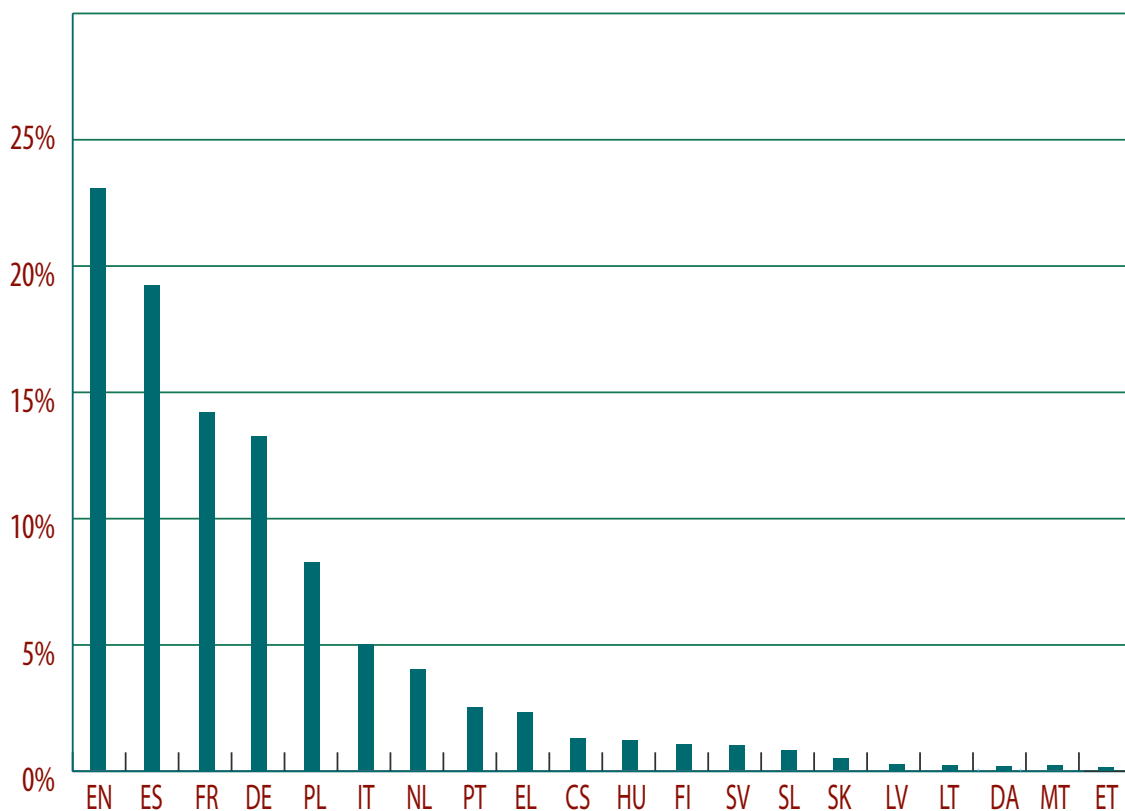

Společnosti a sdružení
5,5 % (215)

Jednotliví občané
94,5 % (3 705)

4.2 JAZYKOVÉ ROZVRŽENÍ STÍŽNOSTÍ

4.3

ZEMĚPISNÝ PŮVOD STÍŽNOSTÍ

Země	Počet případů	Počet případů v %	% z populace EU	Míra ¹
Malta	40	1,0	0,1	11,6
Kypr	57	1,5	0,2	8,7
Lucembursko	33	0,8	0,1	8,5
Belgie	252	6,4	2,3	2,8
Slovinsko	47	1,2	0,4	2,8
Španělsko	775	19,8	9,5	2,1
Irsko	64	1,6	0,9	1,8
Řecko	134	3,4	2,4	1,4
Portugalsko	114	2,9	2,3	1,3
Finsko	55	1,4	1,1	1,2
Polsko	346	8,8	8,3	1,1
Rakousko	75	1,9	1,8	1,1
Česká republika	80	2,0	2,2	0,9
Švédsko	69	1,8	2,0	0,9
Maďarsko	76	1,9	2,2	0,9
Litva	24	0,6	0,7	0,8
Nizozemsko	103	2,6	3,5	0,7
Francie	380	9,7	13,2	0,7
Slovensko	32	0,8	1,2	0,7
Lotyšsko	13	0,3	0,5	0,7
Německo	410	10,5	17,9	0,6
Itálie	215	5,5	12,7	0,4
Spojené království	197	5,0	13,1	0,4
Estonsko	4	0,1	0,3	0,4
Dánsko	16	0,4	1,2	0,4
Jiné	309	7,9		

¹ Toto číslo bylo vypočteno vydělením procenta stížností procentem obyvatelstva. Hodnota vyšší než 1 ukazuje, že země podává veřejnému ochránci práv více stížností, než lze očekávat vzhledem k počtu jejích obyvatel. Všechny procentuální údaje ve výše uvedené tabulce byly zaokrouhleny na jedno desetinné místo.

JAK KONTAKTOVAT EVROPSKÉHO VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV

POŠTOU:

Evropský veřejný ochránce práv
1 Avenue du Président Robert Schuman
B.P. 403
FR - 67001 Strasbourg Cedex
Francie

TELEFONICKY:

+33 3 88 17 23 13

FAXEM:

+33 3 88 17 90 62

E-MAILEM:

eo@ombudsman.europa.eu

NA INTERNETOVÝCH STRÁNKÁCH:

<http://www.ombudsman.europa.eu>

EVROPSKÝ VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV ŠETŘÍ STÍŽNOSTI TÝKAJÍCÍ SE NESPRÁVNÉHO ÚŘEDNÍHO POSTUPU ORGÁNŮ A INSTITUCÍ EVROPSKÉ UNIE

www.ombudsman.europa.eu